

Aida Korajac

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

akorajac@ffzg.unizg.hr

Glazba kao lingvodidaktičko sredstvo u nastavi HIJ-a

Udžbenici za hrvatski kao ini jezik obiluju zanimljivim i razinama učenja/poučavanja hrvatskoga kao inoga jezika prikladnim tekstovima i vježbama (npr. Čilaš Mikulić, Gulešić Machata i Udier 2016; 2021). Iako se uz tekstove vežu i zanimljivi interaktivni i kreativni zadaci, rijetko se uključuju pjesme, odnosno ako se uključuju, ne daju se detaljni primjeri obrade. S obzirom na to da glazba može bitno utjecati na motivaciju učenika za učenjem i može pomoći pri ovladavanju jezikom, važno ju je na odgovarajući način uključiti u nastavu. Iako se uz uporabu glazbe u nastavi veže konotacija zabave i lakoće, za nastavnika je izbor i prilagodba pjesme zapravo zahtjevan zadatak. Uz to, kada je riječ o heterogenoj skupini učenika koji se razlikuju po dobi, profesiji, interesima itd., zadatak je još teži. U radu se daju konkretni prijedlozi pjesama koje služe kao lingvodidaktičko sredstvo, odnosno daju se detaljni opisi nastavnih aktivnosti kao praktični priručnik i vodič za osmišljavanje obrade pojedinih gramatičkih jedinica. Aktivno sudjelovanje učenika hrvatskoga kao inog jezika tijekom slušanja pjesme i rješavanja zadataka o kojima će u radu biti više riječi, služi ovladavanju gramatičkim oblicima, razvijanju receptivne vještine, odnosno vještine slušanja i razumijevanja teksta pjesme, zatim služi razvijanju produktivnih vještina, odnosno vještine govora i razgovora te, na kraju, uvježbavanju vještine pisanja. Vježbe opisane u članku namijenjene su učenicima koji ovladavaju početnom i srednjom razinom učenja hrvatskoga kao inog jezika koje su usporedive s razinama A2 i B1 prema Zeroju. U prilogu rada donose se učenički tekstovi proizašli iz opisanih nastavnih aktivnosti.

Ključne riječi: hrvatski kao ini jezik, glazba u nastavi, lingvodidaktika, receptivne i produktivne jezične vještine

1. Uvod

Težeći nastavu stranoga jezika učiniti što zanimljivijom i poučavanje učinkovitim, nastavnici stranoga jezika koriste se brojnim strategijama (v. Jensen 2003) te, između ostaloga, pribjegavaju glazbi. Glazba i uglazbljeni tekst pritom služe kao lingvodidaktičko sredstvo kojim se učenicima nudi popularnokulturni kontekst jezika koji uče te se na zabavan i motivirajući način učenika pokušava poučiti leksiku i gramatici ili uvježbati leksičke i gramatičke jedinice te potaknuti na komunikaciju i usavršavanje jezičnih vještina na ciljanome jeziku.

Mnogobrojne argumente za korištenje glazbe pri učenju jezika Schoepp (2001: 1–3) klasificira u četiri glavne kategorije: teorijsko obrazloženje te afektivni, kognitivni i lingvistički argumenti. U teorijskom obrazloženju navodi da se velik dio literature koja tematizira uporabu pjesama pri poučavanju drugog i stranog jezika ne temelji na empirijskim istraživanjima, nego na iskustvima nastavnika, što smatra iznimno važnim. Upravo su nastavnici odavno prepoznali važnost poticanja pozitivnog stava kod učenika kako bi lakše ovladali jezikom. Prema teoriji afektivnog filtera, slabiji afektivni filter kod učenika znači pozitivniji stav prema učenju i ovladavanju jezikom. Stoga bi nastavnici trebali različitim metodama, na primjer upravo pjesmama, stvoriti ugodan ugođaj tijekom nastave koji omogućava učenicima spremnost na razvijanje jezičnih vještina. Među argumentima koji se tiču kognicije Schoepp (2001) navodi da su pjesme često odličan materijal za razvijanje automatizma i tečnosti u govoru učenika. Pjesme često imaju ponavljajuće i lako pamtljive obrasce koji imaju uporabnu vrijednost. Među lingvističkim razlozima za korištenje pjesama u nastavi ističe kolokvijalnost jezika pjesama, neformalnost izraza i svakodnevnu uporabu. Učeci putem pjesama korisne izraze velike uporabne vrijednosti, učenici će ih slobodnije koristiti i izvan nastave.

Izlaganje učenika svakodnevnome, živome jeziku važan je čimbenik u poticanju učenika na učenje. Uči li učenik pomoću pjesama koje mu se sviđaju, vjerojatno je da će biti potaknut slušati pjesme i izvan nastave, pri čemu se, dakle, afektivni, kognitivni i lingvistički razlozi za učenje jezika nužno isprepliću. Međutim, uključivanje glazbe u nastavu teži je zadatak nego što se na prvi pogled može činiti. Naime, nastavnik mora vrlo pomno promisliti o odgovarajućem tekstu pjesme za razinu poučavanja jezika te izabrati one pjesme kod kojih je vokalna izvedba razumljiva jer u protivnome uporaba glazbe u nastavi inoga jezika može izazvati suprotan učinak od očekivanog, odnosno može dovesti do frustracije učenika (Lieb 2005).

2. Glazba u nastavi hrvatskoga kao inog jezika

Kako bi se nastava bilo kojeg predmeta, a posebno jezika, učinila što zanimljivijom, nastavnici nerijetko pribjegavaju različitim multimedijским sadržajima, projektnim zadacima i dodatnim materijalima. U poučavanju hrvatskoga kao inoga jezika za projekt su nastavu bili inspirativni zagrebački grafiti (Pasini: 2016) i poezija hrvatskih pjesnika (Cvitanušić Tvico i Đurđević: 2016), a kao dobar model za poučavanje poslužili su književni tekstovi (Đurđević, Salak i Grgić 2016), bajke (Banković-Mandić 2016), lutka (Kroflin 2011) te dramske i lutkarske scenske igre (Čosić, Kroflin, Lajić Horvat, Milavec i Kanajet Šimić 2023). Glazba i tekstovi pjesama, naravno, često služe kao lingvodidaktičko sredstvo za što opuštenije i učinkovitije ovladavanje jezikom. Iako ima pregršt stručnih i znanstvenih radova o uporabi glazbe u nastavi ponajprije engleskoga (v. npr. Bokiev 2018, Johansson 2021), ali i drugih velikih stranih jezika (v. npr. Krnić 2008, Pérez Carmona 2021, Gridneva i Vladimirova 2020), o glazbi u hrvatskome kao inom jeziku nije se puno pisalo.

Grgić i Kolaković (2010) pišući o primjeni stilova i nastavnih strategija u nastavi hrvatskoga kao inoga jezika, pozornost posvećuju i uporabi glazbe, što je posebno korisno u poučavanju učenika auditivnoga karaktera, bilo da su auditivno-eksterni ili auditivno-interni. Posebno ističu blagdanske pjesme kao izvor za upoznavanje hrvatske kulture i tradicije, ali navode i pjesme za uvježbavanje gramatičkoga sadržaja, npr. *Vjeruj u ljubav* Olivera Dragojevića (za uvježbavanje imperativa) ili *Za mene je sreća* Gabi Novak i Maje Vučić (za ovladavanje osobnim zamjenicama u akuzativu). Buršić (2014) ukazuje na poučavanje gramatike hrvatskoga kao inoga jezika pomoću glazbe i enigmatike te nudi konkretne primjere pjesama i zadataka za obradu pojedinih gramatičkih sadržaja prema razinama učenja hrvatskoga kao inoga jezika. Tako, na primjer, za obradu perfekta na početnome stupnju predlaže pjesmu *Osamdesete* grupe Daleka obala. Za srednji stupanj učenja hrvatskoga kao inog jezika i uvježbavanje padeža i prezenta preporučuje pjesmu *Djevojka za jedan dan* Arsena Dedića, *Oceani ljubavi* Nene Belana, *Moja bolja polovica* Parnoga valjka. Za učenje o kulturi, tradiciji ili svakodnevicu spominje klapske pjesme, *Večeras je naša fešta* i *Iz dana u dan*. Uz svaku pjesmu navodi praktične zadatke s vrlo jasnim glotodidaktičkim ciljevima.

U nastavku članka predloženi su načini obrade triju pjesama u nastavi hrvatskoga kao inoga jezika, a u prilogu članka nalaze se sastavci učenika nastali na temelju obrade pjesme.

3. Primjeri lingvometodičke uporabe pjesama u nastavi HIJ-a s naglaskom na aktivaciji svih četiriju jezičnih vještina, za početni stupanj učenja

3.1. Lingvometodička obrada pjesme *Ako nemam te*

Pjesma *Ako nemam te* koju izvodi Radio Luksemburg prikladna je za početni stupanj učenja hrvatskoga kao inoga jezika (usporediv s razinom A2 prema Zeroju) zbog svojeg ponavljajućeg refrena (v. više u Schoepp 2001) u kojemu je prezent glagola *imati* te osnovni vokabular prikladan za početno učenje jezika. Glagol *imati* javlja se u potvrdnom i niječnom obliku u prezentu, a niječni je oblik posebno bitno uvježbati jer ga učenici često, analogijom s niječnim oblicima drugih glagola, koriste tako da potvrdnom obliku glagola *imati* u prezentu samo dodaju niječnu česticu *ne*.

Rad na navedenoj pjesmi može obuhvaćati izmjenu različitih jezičnih vještina:

- 1) produktivna vještina (govor i razgovor)
- 2) receptivna jezična vještina (slušanje)
- 3) produktivna vještina (pisanje).

Učenicima se prije slušanja refrena pjesme (1) može dati zapisan odsječak pjesme tako da se izostavi ili glagol *imati* (2) ili da se izostave imenice uz glagol (3) pri čemu učenici trebaju dopisati riječi koje nedostaju prema smislu, odnosno prema vlastitim idejama.

- (1) Imam dan, imam noć
 Imam san i imam moć
 Mjesec imam i zvijezde sve
 I ništa nemam ako nemam te.
- (2) _____ dan, _____ noć
 _____ san, _____ moć
 Mjesec _____ i zvijezde sve
 I ništa _____, ako _____ te.
- (3) Imam _____, imam _____
 Imam _____ i imam _____
 _____ imam i _____
 I ništa _____ ako nemam _____.

Ovakvim uvodom u slušanje pjesme potiče se učenike na razmišljanje o smislu i sadržaju pjesme, navodi ih se na nagađanje i aktiviranje znanja o već usvojenom vokabularu. Nakon uvodne vježbe, učenici mogu poslušati pjesmu, dopisati riječi koje nedostaju, provjeriti koliko se tekst pjesme slaže s njihovim pretpostavkama o sadržaju pjesme te komentirati razlike i, u konačnici, pjevanjem uvježbati konstrukciju i ovladati njome.

Nakon opisanog zadatka učenici s lektorom mogu nastaviti uvježbavati zavisno-složene rečenice s veznikom *ako*, koji ima visoku uporabnu vrijednost. Pritom se svakako i sadržaj rečenica treba prilagoditi početnoj razini učenja hrvatskog jezika. Nastavnik može pripremiti nekoliko jednostavnih primjera, npr. *Ako je noć, spavam.* *Ako je dan, idemo u park.* *Ako želim jesti, idem u restoran.* *Ako trebam prijatelja, idem u školu.* itd. te zatim prepustiti učenicima da dodaju svoje primjere. Također, uz niječni oblik glagola javlja se i niječna zamjenica *ništa*, čime pjesma, nakon ovladavanja konstrukcijom *nemam ništa*, već na početnom stupnju učenja jezika otvara mogućnost spontanog i nezahtjevnog uvježbavanja drugih niječnih zamjenica i priloga uz niječni oblik glagola *imati* (npr. *Nemamo ništa za zadaću, danas smo slobodni. Ona nikad nema vremena za kavu. Nemamo ništa za ručak, moramo ići na tržnicu. Nitko nema knjigu.* itd.).

4. Primjeri lingvometodičke uporabe pjesama u nastavi HIJ-a s naglaskom na aktivaciji svih četiriju jezičnih vještina, za srednji stupanj učenja

4.1. Lingvometodička obrada pjesme *Za mene je sreća* – prvi primjer

Tijekom provođenja zadatka izmjenjuje se aktivacija različitih jezičnih vještina i to ovim slijedom:

- 1) produktivna jezična vještina (govor i razgovor),
- 2) receptivna vještina (slušanje i razumijevanje),
- 3) produktivna vještina (konzultacije, vršnjački razgovor),

- 4) receptivna vještina (slušanje i povezivanje),
- 5) produktivna vještina (govor i razgovor),
- 6) receptivna i produktivna vještina (slušanje i govor),
- 7) produktivna vještina (razgovor),
- 8) aktivacija gramatičke kompetencije (osobne zamjenice u akuzativu),
- 9) produktivna vještina (pisanje).

U nastavku će svaka etapa zadatka biti detaljnije objašnjena.

Tijek zadatka:

1) Motivacijski razgovor

Slušanju pjesme prethodi motivacijski razgovor koji se razvija tako da se uz svi-ma dobro poznate pojave veže pojam sreće te se postavljaju pitanja poput – što je sreća za psa, što je sreća za mačku, što je sreća za tinejdžera, za roditelje, za profesore itd. Evokacijom prototipnih situacija lako se dolazi do odgovora te učenici obično s lakoćom iznose svoje ideje koje se kreću u rasponu od vrlo predvidljivih do iznimno kreativnih odgovora, posebno kod učenika koji lakoću teme žele unaprijediti smislom za humor, ironijom i sl.

2) Prvo slušanje

Nakon motivacijskog razgovora slijedi podjela studenata u dvije skupine. Obje skupine slušaju pjesmu s tim da je zadatak prve skupine čuti što pjeva pjevačica Maja Vučić, dok druga skupina treba obratiti pozornost na to što pjeva Gabi Novak.

3) Razmjena mišljenja

Nakon prvoga slušanja učenici unutar svake skupine razgovaraju o tome što su čuli te stvaraju popis riječi. U ovoj fazi zadatka, učenici ponekad iskazuju ne-sigurnost, sramežljivo izriču što su čuli, ali ozračje je obično suradljivo te jedni nadopunjuju druge, zajedno dolaze do rješenja, a vrlo je često razgovor popra-ćen smijehom.

4) Drugo slušanje

Drugo slušanje služi potvrdi onoga što pretpostavljaju da su prethodno čuli, uče-nici izmjenjuju poglede ili riječi odobravanja te je obično osjetna pojava porasta sa-mouvjerenosti učenika.

5) Navođenje riječi naglas, stvaranje popisa

Nakon drugoga slušanja, nastavnik traži od jedne i druge skupine da navedu što su čuli, odnosno što pjevačice navode kao elemente sreće.

6) Treće slušanje

Treće slušanje odvija se tako da nastavnik zaustavi pjesmu nakon što pjevačice izreknu riječi s popisa te je zadatak učenika da još jedanput ponove te riječi. Ovaj dio zadatka može se izostaviti ukoliko je učenicima bilo iznimno jednostavno prepoznati otpjevane riječi.

7) Problematizacija teme

Nakon što su jasno prepoznati, izgovoreni i zapisani leksemi ili sintagme iz pje-sme, slijedi komentiranje popisa riječi jedne i druge skupine pri čemu se može za-

podjenuti razgovor o stereotipima i o ustaljenim prikazima sreće za mlađu i stariju žensku osobu. Razgovor o istoj temi može se nastaviti na način da nastavnik zamoli učenike da razmisle bi li na popisu bili isti pojmovi da se ne radi o ženskim, nego o muškim osobama, odnosno o mlađem i starijem muškarcu koji tematiziraju sreću. U ovom dijelu razgovora učenici su obično već dovoljno motivirani i ohrabreni da izriču različite, ponekad i međusobno vrlo suprotstavljene stavove.

8) Uvježbavanje gramatičke kompetencije

Ova faza zadatka podrazumijeva da je nastavnik unaprijed pripremio materijale za uvježbavanje korištenja osobnih zamjenica u akuzativu. To mogu biti pitanja i odgovori u kojima se osobne zamjenice u akuzativu trebaju upisati u točnom obliku, poput: *Što je za nju sreća?* *Što je za njih sreća?* *Što je za njega sreća?* *Što je za vas sreća?*. Uz to, mogu se navesti glagoli koji imaju padežnu rekciju u akuzativu te se različite imenske riječi u službi direktnoga objekta zamjenjuju osobnim zamjenicama u akuzativu. Primjerice: *Maja želi nakit. Želi ga jer voli lijepo izgledati. Gabi ne želi dijamante. Zašto ih ne želi?* itd.

9) Razvijanje vještine pisanja

U konačnici učenici za zadaću trebaju napisati esej. Točna tema eseja može imati nekoliko inačica te učenici mogu birati hoće li pisati o tome što je za njih sreća ili mogu prepričati i komentirati sadržaj pjesme. Isto tako mogu napisati esej o stereotipnom shvaćanju sreće ovisno o spolu i dobi ili mogu proširiti i detaljnije razraditi pitanje sreće za neko biće o kojemu je bilo riječ u uvodnome, motivacijskome razgovoru. Izabrani primjeri učeničkih tekstova priloženi su na kraju članka.

4.2. Lingvometodička obrada pjesme *Za mene je sreća* – drugi primjer

Drugi je zadatak također osmišljen na temelju pjesme *Za mene je sreća*, osnovni je cilj ovladavanje akuzativnim oblicima osobnih zamjenica (i drugih imenskih riječi) te leksikom povezanim uz temu sreće. Provedbom zadatka trebale bi se izmjenjivati sljedeće jezične vještine:

- 1) receptivna jezična vještina (čitanje i povezivanje)
- 2) produktivna vještina (govor i razgovor)
- 3) receptivna vještina (slušanje)
- 4) produktivna vještina (govor i razgovor)
- 5) produktivna vještina (pisanje)

Provedba zadatka zahtijeva sljedeće korake:

- 1) receptivna jezična vještina (čitanje i povezivanje)

Učenici dobivaju papiriće s pojmovima ili na jednom papiru popis pojmova. Pojmovi su riječi iz teksta pjesme (*kuća, tišina, karijera, kuhinja, djeca, prijemi, slava, haljine, nakit, dijamanti, slučajno poznanstvo, pisma prijatelja, prostranstvo, život noću, prozori u cvijeću, ženska prava, doručak u travi*). Zadatak je učenika da pročitaju pojmove (komentiraju njihovo značenje, odnosno pitaju nastavnika za značenje ukoliko im nije poznato) te da grupiraju pojmove prema tome smatraju li da se odnose na sreću

koju doživljava mlađa ili starija žena u pjesmu, tj. Maja ili Gabi. Ovaj dio zadatka učenici mogu raditi sami, u tišini, ili mogu raditi u paru te uz čitanje i razumijevanje pojmova komentirati njihovo razvrstavanje s koleg(ic)om.

2) produktivna vještina (govor i razgovor)

Nakon što su učenici razvrstali pojmove, nastavnik ih poziva da komentiraju kako su ih razvrstali i zašto. Pritom nastavnik sugerira učenicima da rečenice oblikuju na sljedeći način: *Za nju je/nije sreća... (npr. karijera) jer... (npr. je mlada i ambiciozna). Za njih je/nije sreća... jer...*

3) receptivna vještina (slušanje)

Nakon razgovora, učenici slušaju pjesmu i doznaju što je sreća za Maju, a što za Gabi te provjeravaju koliko su bili u pravu.

4) produktivna vještina (govor i razgovor)

Nakon slušanja pjesme, učenici komentiraju jesu li iznenađeni sadržajem pjesme te nakon toga problematiziraju moguću stereotipnost u podjeli pojmova u pjesmi te iznose svoje stavove o tome što je za njih sreća. Nastavnik također može postavljati pitanja poput: *Što mislite, je li za njega (npr. za Ivana) sreća sviranje gitare? Učenici odgovaraju na sljedeći način: Da, za njega je sreća sviranje gitare. Ne, za njega sviranje gitare nije sreća.*

5) produktivna vještina (pisanje)

Učenici za zadaću trebaju napisati esej o tome što su čuli u pjesmi, što je za koga sreća i što o tome misle. Uz to, mogu dodati razmišljanja o tome što je za njih sreća ili što je sreća za nekoga iz grupe ukoliko ih je odgovor neke osobe iznenadio, razveselio, začudio i sl.

4.3. Lingvometodička obrada pjesme *Pokušaj*

Pjesmu *Pokušaj* izvodi vokalistica grupe Mangroove, Željka Veverec, u suradnji s glazbenikom Dadom Topićem. *Pokušaj* se može iskoristiti kao motivacijska pjesma za učenje perfekta ili pak kao slušani predložak za ponavljanje perfekta i usredotočenost na razlikovanje dočetaکا koji služe tvorbi glagolskoga pridjeva radnoga za muški i ženski rod i to s posebnim naglaskom na glagole treće vrste kod kojih je oznaka za prezent morf *i*, a infinitivna osnova ima u 1. razredu morf *je* ili *e* iza *lj*, *nj*, *r* (*vid-je-ti – vid-im*, *želj-e-ti – žel-im* itd.) (Barić i sur. 2005: 235). U poučavanju hrvatskoga kao inoga jezika ovi se glagoli svrstavaju u grupu koja se pojednostavljeno naziva *-jeti: -im*.

4.3.1. *Pokušaj* kao motivacijski predložak

1) receptivna jezična vještina (slušanje)

2) produktivna vještina (govor i razgovor).

Zadatak je učenika poslušati pjesmu i uočiti glagole koji se javljaju, prepoznati njihov infinitivni oblik i komentirati značenje. Zatim se osvrnuti na tvorbu perfekta, odnosno uočiti da se sastoji od dvaju glagola – glagola *biti* u nenaglašenom obliku u prezentu te glagolskoga pridjeva radnoga – i zaključiti koji se dočeci koriste za tvorbu ženskoga, a koji za tvorbu muškoga roda. Nakon toga, proizvesti navedene glagole za preostala lica u jednini i množini.

4.3.2. Pokušaj kao predložak za uvježbavanje perfekta

- 1) receptivna jezična vještina (slušanje)
- 2) produktivna vještina (pisanje)
- 3) produktivna vještina (govor i razgovor)
- 4) produktivna vještina (pisanje)

Nakon teorijske obrade tvorbe perfekta, učenici bi trebali dobiti tekst pjesme *Pokušaj* s praznim linijama na mjestu gdje se trebaju upisati glagoli u perfektu. Uz linije se može već navesti glagol u infinitivnom obliku. Zadatak je učenika poslušati pjesmu i zadane glagole upisati u prošlom glagolskom vremenu koji uče, npr. *Ja sam tražila ruke. Ja sam tražio pljesak*. Učenici bi pritom trebali uočiti, i poslije s nastavnikom komentirati, posebnost u tvorbi glagolskog oblika radnog takozvanih *-jeti: -im* glagola i to u muškome rodu (npr. *Ja sam želio smiješak*. u usporedbi s *Ti si željela opet.*). Nakon slušanja i pisanja učenici čitaju pjesmu i rješenja te s nastavnikom komentiraju značenja glagola. Nakon toga stihove s pripadajućim glagolima u perfektu trebaju preoblikovati u niječne te u upitne rečenice (npr. *Ja nisam tražila nebo. Jesi li ti tražio nebo?*). Na kraju, zadatak je učenika da s glagolima iz pjesme stvore vlastita pitanja u perfektu za kolegu ili kolegicu iz grupe (npr. *Što si želio (biti, postati) kada si bio dijete? Jesi li jučer gledala film?* itd.). Učenici kojima je upućeno pitanje trebaju dati odgovor u perfektu. Za uvježbavanje korištenja glagola u perfektu učenici za zadaću mogu dobiti zadatak sastaviti vlastitu pjesmu koja će biti dijalog između dvoje ljudi ili, možda zanimljivije, između dviju pojava, dviju grupa i sl. s pitanjima, tvrdnjama ili niječnim iskazima u perfektu.

5. Zaključak

Uključivanjem glazbe u nastavu ostvaruje se višestruka korist za učenje inoga jezika. Uz opuštajući i poticajan ugođaj koji može imati visok motivacijski učinak učenici mogu gotovo spontano ovladavati gramatičkim i leksičkim sadržajem te razvijati svoje jezične vještine.

U članku su navedeni primjeri detaljne obrade triju pjesama prikladnih za početni i srednji stupanj učenja jezika te korisnih za usavršavanje gramatičke i komunikacijske kompetencije i za razvijanje receptivnih i produktivnih jezičnih vještina. Među mnogobrojnim znanstvenim člancima o učenju i poučavanju hrvatskoga kao inoga jezika, dojam je da nedostaje članaka s praktičnim primjerima temeljenim na teorijskim saznanjima, osobito kada je riječ o glazbi. Stoga je i osnovna namjena članka ponuditi ilustrativne primjere kako što učinkovitije uključiti glazbu u inojezičnu nastavu. Svaka iskustvena saznanja nastavnika neminovno sugeriraju i znanstvenoi-straživački pristup temi, što u ovome slučaju može ići u smjeru provjere usvojenosti gramatičkih jedinica prije i nakon slušanja pjesme ili uz pjesmu i bez pjesme te istraživanja afektivnih faktora, npr. smanjenje straha od inoga jezika uporabom glazbe u nastavi i slično.

Literatura

- Aleksovski, Marinela. 2008. „Aktivnosti u nastavi hrvatskoga jezika kao drugoga i stranoga za početnike.“ *Lahor, časopis za hrvatski kao materinski, drugi i strani jezik* 1 (5): 97–114.
- Banković-Mandić, Ivančica. 2016. „Jednom davno i danas – bajka kao model poučavanja inoga jezika.“ U *Savjetovanje za lektore hrvatskoga kao inoga jezika, 3. zbornik radova*, uredili Banković-Mandić, Ivančica, Marica Čilaš Mikulić i Antonio-Toni Juričić, 13–28. Zagreb: FF press.
- Barić, Eugenija i sur. 2005. *Hrvatska gramatika*. Zagreb: Školska knjiga.
- Bokiev, Daler i sur. 2018. „Utilizing music and songs to promote student engagement in ESL classrooms.“ *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences* 8 (12): 314–332.
- Buršić, Barbara. 2014. „Zabavna gramatika – glazba i enigmatika.“ U *Savjetovanje za lektore hrvatskoga kao inoga jezika, 2. zbornik radova*, uredili Čilaš Mikulić, Marica i Antonio-Toni Juričić, 43–56. Zagreb: FF press.
- Cvitanušić Tvico, Jelena i Ranka Đurđević. 2016. „Negdje u inojezičnom hrvatskom. Poezija i projekt u poučavanju jezika.“ *Romanoslavica* 52 (2), 147–161.
- Čilaš Mikulić, Marica, Milvia Gulešić Machata i Sanda Lucija Udier. 2008, 2012, 2016. *Razgovarajte s nama! Udžbenik hrvatskog jezika za više početnike A2/B1*. Zagreb: FF press.
- Čilaš Mikulić, Marica, Milvia Gulešić Machata i Sanda Lucija Udier. 2021. *Razgovarajte s nama! Udžbenik hrvatskoga kao drugoga i stranoga jezika za početnike A1/A2*. Zagreb: FF press.
- Čosić, Diana, Livija Kroflin, Grozdana Lajić Horvat, Sara Milavec i Lada Kanajet Šimić. 2023. *Sasvim drukčiji jezik – Dramske i lutkarske scenske igre s tekstovima za ovladavanje i poučavanje hrvatskoga kao inoga jezika*. Zagreb: Hrvatska matica iseljenika.
- Đurđević, Ranka, Tanja Salak i Ana Grgić. 2016. „Šegrt Hlapić za razinu B1 u nastavi inojezičnoga hrvatskoga.“ U *Savjetovanje za lektore hrvatskoga kao inoga jezika, 3. zbornik radova*, uredili Banković-Mandić, Ivančica, Marica Čilaš Mikulić i Antonio-Toni Juričić, 41–51. Zagreb: FF press.
- Grgić, Ana i Zrinka Kolaković. 2010. „Primjena stilova i nastavnih strategija u nastavi hrvatskoga kao inoga jezika.“ *Lahor, časopis za hrvatski kao materinski, drugi i strani jezik* 9 (1): 78–96.
- Gridneva, Natalia A. i Svetlana M. Vladimirova. 2020. „The use of authentic songs in teaching Russian as a foreign language on A1-A2 level.“ *Vestnik of Samara State Technical University Psychological and Pedagogical Sciences*, 17 (2): 62–74.
- Jensen, Eric. 2003. *Super-nastava: nastavne strategije za kvalitetnu nastavu i uspješno učenje*. Zagreb: Educa.
- Johansson, Johanna. 2021. *Benefits of Songs in the ESL Classroom* (Disertacija). Preuzeto 5. svibnja 2024 s <https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:mau:diva-41364>

- Krnić, Katarina. 2008. „Popularna pjesma u nastavi talijanskog jezika.“ *Strani jezici* 37 (3): 279–285.
- Kroflin, Livija. 2011. „Upotreba lutke u poučavanju hrvatskoga kao inoga jezika.“ *Lahor, časopis za hrvatski kao drugi i strani jezik* 2 (12): 197–210.
- Lieb, Margaret-Mary. 2005. „Popular music and its role in the EFL classroom.“ *KOTESOL Proceedings*: 91–98.
- Pasini, Dinka. 2016. „Čitanje zagrebačkih grafita – primjer projektne nastave na Croaticumu.“ U *Savjetovanje za lektore hrvatskoga kao inoga jezika*, 3. zbornik radova, uredili Banković-Mandić, Ivančica, Marica Čilaš Mikulić i Antonio-Toni Juričić, 79–90. Zagreb: FF press.
- Pérez Carmona, José. i sur. 2021. „Learning Spanish as a foreign language through Music.“ *Aula abierta* 50 (2): 643–652.
- Schoepp, Kevin. 2001. „Reasons for using songs in the ESL/EFL classroom.“ *The internet TESL journal*, 7(2): 1–4.
- Zajednički europski referentni okvir za jezike: učenje, poučavanje, vrednovanje*. 2005. Zagreb: Školska knjiga.

PRILOG 1 (tekstovi pjesama)
Tekst pjesme *Za mene je sreća*

Gabi: Za mene je sreća
što me naprijed tjera
kuća i tišina.

Maja: Za me karijera.

Gabi: Za mene je sreća
jedina i prava
kuhinja i djeca.

Maja: Prijemi i slava.

Gabi: Za mene je sreća
što se dugo pamti.

Maja: Haljine i nakit.

Gabi: Što će mi dijamanti?

Gabi i Maja: Postoji li nešto
gdje se žene slože?
Samo ljubav može donijeti nju.

Gabi: Ja neću slavu
niti njen varljiv sjaj
ja neću slavu,
poznaj taj čudan osjećaj.

Za mene je sreća
slučajno poznanstvo,
pisma prijatelja.

Maja: Za me je prostranstvo.
Za mene je sreća
kad se živi noću.

Gabi: Prozori u cvijeću.

Maja: Ženska prava hoću.

Gabi: Za mene je sreća
doručak u travi.

Maja: Hajde, ne dosađuj!

Gabi: Molim te, ne gnjavi!

Gabi i Maja: Postoji li nešto
gdje se žene slože?
Samo ljubav može donijeti nju.

Maja: Ja hoću slavu,
njen početak i kraj.
Ja se ne bojim,
hoću njen strašni zagrljaj.

Gabi: Za mene je sreća
slučajno poznanstvo,
pisma prijatelja.

Maja: Za me je prostranstvo.
Za mene je sreća
kad se živi noću.

Gabi: Prozori u cvijeću.

Maja: Ženska prava hoću.

Gabi: Za mene je sreća
doručak u travi.

Maja: Hajde, ne dosađuj.

Gabi: Molim te, ne gnjavi.

Gabi i Maja: Postoji li nešto
gdje se žene slože?
Samo ljubav može donijeti nju.

Tekst pjesme *Pokušaj*

Željka: Ja sam tražila ruke.
Dado: Ja sam tražio pljesak.

Željka: Ja sam imala usne.
Dado: Ja sam želio smijehak.

Mi smo tražili ono što nije tu!

Željka: Ja sam tražila nebo.
Dado: Ja sam tražio more.

Željka: Ja sam gledala naprijed.
Dado: Ja sam gledao gore.

Mi smo na putu za nepoznat kraj!

Željka: A ja, sasvim sama, sad sam tužna, ali sutra
možda opet pokušam.

Dado: A ja, sasvim sam, sad sam tužan, ali sutra
možda opet pokušam!

Željka: Ti si pratio srce.
Dado: Ti si slijedila stope.

Željka: Ti si prestao brže.
Dado: Ti si željela opet.

Mi krećemo naprijed zajedno!

Željka: Ti si volio kišu.
Dado: Ti si morala teći.
Željka: Ti si svirao meko.
Dado: Ti si birala riječi.

Mi smo u krugu što vrti sve!

Željka: A ja sasvim sama, sad sam tužna, ali sutra
Možda opet pokušam.

Dado: A ja sasvim sam, sad sam tužan, ali sutra
Možda opet pokušam...

PRILOG 2 (Sastavci učenika. U sastavcima nisu ispravljena jezična odstupanja.)

Sastavak 1.

Što je za vas sreća? Svatko ima svoju različitu sreću. Neki ljudi dobivaju sreću od ljudi, a za druge imati dobar posao je njihova sreća.

U pjesmi, za mladu ženu Maju je sreća kad se živi noću, slava, haljine i nakit, ženska prava i karijera. Na drugoj strani, za staru ženu Gabi je sreća kuća i tišina, kuhinja i djeca, prijatelji, pisma, i doručak u travi. Za nju ne treba dijamante. Na kraju, one kažu da im samo ljubav može donijeti sreću. Ali ne slažem se s njihovim mišljenjem. Ja sam mlada žena, ali volim kuću i tišinu, a samo ponekad želim tulumariti. Imam mnogo prijatelja s istim karakteristikama. Čini se da su prijatelji i ženska prava također za mlade žene sreća. Karijera i nakit su sreća za mene, ali više volim traperice nego haljine. Za mene je sreća zdravlje, imati dobar posao i putovati.

Tako, govoriti o sreći prema godinama je stereotip zato standard sreće je različit prema karakteristikama.

(S. M., Južna Koreja, razina B1)

Sastavak 2.

Mnogi ljudi misle da mladi ljudi žele hedonizam i usmjereni su na sadašnjost, a stari žele mirnoću i usmjereni su na budućnost. Na primjer, za mlade ljude je sreća što imaju lijepu odjeću, nakit, karijeru i vanjske stvari. Nasuprot mladima, za starce je sreća mirnoća, zdravlje, život, kućni mir, i unutarnje stvari. Mislim da ova misao je pogrešna. Ovo je preduvjerenje. Zato što kriterij sreće je različit od slučaja do slučaja. Ponekad mlad čovjek hoće mir, a starac hoće vanjske stvari. Na primjer, sreća za starca koji još radi je karijera. Sreća za starca koji voli sjaj je lijepe i skupe stvari kao nakit. Ali za mladog čovjeka koji nije zdrav je sreća biti zdrav i jak. Za mladog čovjeka koji ne voli buku je sreća mirnoća i tišina. Za mene sreća je zdravlje moja obitelj, popiti kavu, slušati glazbu, odmoriti se kod kuće. Bez obzira na dob, različita sreća je u svijetu.

(K. H., Južna Koreja, razina B1)

Sastavak 3.

Što je sreća? Obitelj i prijatelji? Dobar posao? Slava i novac? Je li sreća ista za dijete i za tinejdžera? Ima ljudi koji su sretni kad idu u svoju kuću, obuju papuče i gledaju televiziju.

Za tinejdžera su sreća prijatelji, slušanje glazbe i cool roditelji.

Na primjeru Majine i Gabine pjesme znamo da je za mlade sreća imati slobodu, živjeti noću, karijera, zaljubiti se i imati novac za kupiti haljine i nakit koji žele. Ali za Gabi je sreća biti kod kuće, uživati u kuhanju sa svojom kćerkom.

Živimo tako brzo da ne razmišljamo o tome što nas čini sretnima?

Ponekad pogledamo cvijeće, zagrlimo prijatelja ili kupimo torbu koja nam se sviđa.

Za mene je sreća obitelj, dobri prijatelji, putovanja, ukusna čokolada i sunčani dani.

(A. P., Argentina, razina B1)

Music as a language didactic tool in teaching Croatian as L2

Textbooks for Croatian as L2 abound with interesting texts and exercises suitable for learning/teaching Croatian as a second language (e.g., Čilaš Mikulić, Gulešić Machata and Udier 2016; 2021). Although interesting interactive and creative tasks are associated with the texts, songs are rarely included, that is, if they are included, detailed examples of processing are not given. Given that music can significantly influence students' motivation to learn and can help in mastering the language, it is important to include it in classes in an appropriate way. Although the connotation of fun and lightness is associated with the use of music in classes, for the teacher, choosing and adapting a song is actually a demanding task. In addition, when it comes to a heterogeneous group of students who differ in age, profession, interests, etc., the task is even more difficult. The paper provides concrete suggestions of songs that serve as a language didactic tool, i.e., gives detailed descriptions of teaching activities as a practical manual and guide for designing individual grammatical units. The active participation of students of Croatian as L2 while listening to the song and solving tasks, which will be discussed in more detail in the paper, serves to master grammatical forms, develop receptive skills, i.e., the skill of listening and understanding the text of the song, and then serves to develop productive skills, i.e., speaking and conversation skills and, finally, it practices writing skills. The exercises described in the article are intended for students who master the beginner and intermediate level of learning Croatian as L2, which are comparable to levels A2 and B1 according to CEFR. Student texts resulting from the described teaching activities are also provided.

Keywords: *Croatian as L2, music in class, language didactic, receptive and productive language skills*

